

EĞİTİM GERÇEĞİMİZ

Mujdat ATAMAN

Müjdat Ataman

EGİTİM GERÇEĞİMİZ

ISBN 978-605-318-505-5
DOI 10.14527/9786053185055

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2016, Pegem Akademi

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları
Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. Ltd. Şti.ye aittir.
Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri,
kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik, kayıt
ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz.
Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.
Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında
yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları
satın almamasını diliyoruz.

I. Baskı: Haziran 2016, Ankara

Yayın-Proje: Elif Turanlıoğlu Bultan
Dizgi-Grafik Tasarım: Didem Kestek
Kapak Görseli: Özge Yılmaz

Baskı: Vadi Grup Ciltevi A.Ş.
İvedik Organize Sanayi 28. Cadde 2284 Sokak No:105
Yenimahalle/ANKARA
(0312 394 55 91)

Yayıncı Sertifika No: 14749
Matbaa Sertifika No: 26687

İletişim

Karanfil 2 Sokak No: 45 Kızılay / ANKARA
Yayınevi: 0312 430 67 50 - 430 67 51
Yayınevi Belgeç: 0312 435 44 60
Dağıtım: 0312 434 54 24 - 434 54 08
Dağıtım Belgeç: 0312 431 37 38
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net

Umay'a

MÜJDAT ATAMAN

Lisans eğitimini Hacettepe Üniversitesi Sınıf Öğretmenliği Bölümünde, Türkçe Öğretmenliği yan alanı ile, yüksek lisans eğitimini de Ankara Üniversitesinde Yaratıcı Drama alanında tamamlamıştır.

Bilkent Üniversitesi Hazırlık Okulunda (BLIS) ve Özel İzmir SEV okullarında öğretmenlik ve yöneticilik yapmıştır.

Çağdaş Drama Derneği İzmir Şubesinin kuruluşunu ve başkanlığını yürütmüştür. Forum Tiyatro, sınıfta yaratıcılık, çocuk yazını, alternatif eğitim konularında çalışmaktadır. Eğitim kurumları, sanat akademileri, dernekler ya da çeşitli kuruluşların gereksinimlerine dönük konulu atölyeler yürütmektedir. Eğitimpe-dia yazarıdır.

PEGEM Akademi tarafından yayımlanan “Yaratıcı Yazma için Yaratıcı Drama”, “Yaratıcı Türkçe Dersleri” kitaplarının yazarıdır. Koza Yayınlarından çıkan 4. Sınıf Türkçe kitabı yazarlarından. Türkçe Öğretiminde Yeni Yaklaşımlar, Yaratıcı Yazma, Sınıfta Yaratıcılık, Yaratıcı Dramanın Yöntem olarak kullanılması konularında bildiriler sunmuş ve seminerler vermiştir.

Ön Söz

Eğitimpedia, Ali Koç tarafından, eğitimcilerin kendilerini ifade ettikleri bir platform olması amacıyla kuruldu. Paylaşımın değerli olduğu eğitim alanında özellikle öğretmenlerin kendilerini geliştirebilecekleri, eğitime dair farklı düşüncelere ulaşabilecekleri bir alan açılmış oldu. Bu platformun temel sıkıntılarından biri, yazı üretecek, eğitime dair düşüncelerini ifade edecek, tartışacak, sorgulayacak, iyi örnekler sunacak eğitimcileri bulmak oldu.

Müjdat Ataman, Eğitimpedia yazarı olduğu andan itibaren düzenli olarak yazılar yazdı. Elinizdeki kitap, Müjdat Ataman'ın eğitim alanındaki deneyim ve bilgilerinden yola çıkarak yazdığı eğitime dair yazıların derlendiği bir kitaptır.

Eğitim gibi çok sıkışmış bir alanın çalışanları olan eğitimcilere, bilgi ve deneyimlerini yazma cesareti vermesi umuduyla, keyifli okumalar.

Yılmaz Erdal

Teşekkür..

Eğitimde paylaşımının en büyük kazanım olduğunun farkındalığıyla Eğitimpedia'yı kuran Ali Koça, yazıların ilk yayımlandığı günden beri benimle heyecanımı paylaşan editörümüz Demet Sunar'a, Eğitimpedia'nın diğer editörü Jülide Kayaş'a, yazılarımın ön okumasında destek aldığım Aysun Yağcı'ya, Zeki Özen'e, Merve Marangoz'a, bu süreçte bana destek veren Nilhan Çetinyamaça, Yılmaz Erdal'a, Özlem Gökbulut'a, Özge Yılmaz'a, Deniz Aşırı Sevimli'ye, Müge Ataman'a, Soner Aydın'a, Cenk Gençdişe, Servet Atak'a ve Gürkan Kupşı'ye teşekkür ederim.

Özgürlük

*Eğer kuvvetim yetse benim
Rıhtıma koşarım yalnayak.
Halatlarını bütün gemilerin
Bıçağımla keserim.
Gemiler açılır salınarak,
Ben de artlarından bakarak
Gülerim,
Bütün kuvvetimle bağırarak,
Azat olun gemilerim, azat olun gemilerim!
Eğer kuvvetim yetse benim
Kentın bütün çocuklarını alırım evlerinden
Hepsine kiraz çiçeklerinden
Bir çift kanat takarım.
Çocuklar havalanır uçarak
Ben de artlarından bakarak
Gülerim,
Bütün kuvvetimle bağırarak
Azat olun bebeklerim, azat olun bebeklerim!
Sonra da kendi kendime
Artık işin kalmadı derim,
Çeker arabamı giderim.*

Cahit Külebi

Benim Bir Derdim Yanı Sıra da Düşlerim Var

Yeni bir öyküye giriş yaparken haftalardır çiziktirdiklerimi üşenmeden okuyan, eğitim adına kapısını aralayan “eğitimperia” emekçilerine “Merhaba”.

Siyah önlük, beyaz yaka ile girdiğim okul sistemi, “Oynama oğlum” seslenişi ile bana ilk uyarısını verdi. Tek tipleştirme çarkının içinde susmam gerektiği, farklı düşünmemem gerektiği, ve itiraz etmemem gerektiği aşılandı. Kahverengi okul sırasına oturduğumda elimden ilk alınan ‘oyun’du. Peşi sıra diğerleri geldi; gökyüzünü izlemek, aylıklık etmek, gülmek, konuşmak, aşık olmak, kalem ucu kemirmek, ayağa kalmak, tuvalete gitmek istemek, tüm bunlar yasaktı. Öğrencilik başlı başına yasak bir ilişkiydi ve tek taraflıydı. Dışarı bakmayalım da dikkatimiz dağılmasın diye sınıf pencerelerine siyah elişî kağıtları tutturulurdu.

Bu toprakların eğitim sisteminde öğrenci olmak demek, ezen-ezilen ilişkisi içinde yıllar boyunca ezilen rolünün pekiştirilmesi demektir, boyun eğmektir.

Tüm bunların karşısında durmak için değil tesadüfen Hacettepe Eğitim Fakültesine girdiğimde öğrenciliğe dair üstümdeki tüm tozları atmak için çırpındım. İtiraz ettim, karşı geldim, sorguladım. Yılların tozunun silkelemekle tükenmeyeceğini de o süreçte anladım. Üniversiteden mezun olduğumda farklı rolle de olsa çarkın içine yeniden girmek istemedim. Ne işim var öğretmenlikle diyerek farklı işlerde boyumun ölçüsünü aldım. Eğitimini almadığım alanlarda çalışıyor olmak anlamlı değildi. Madem mezun oldum, diplomam da var, işim de yok diyerek öğretmenliğe ilk adımımı attım.

Okullar benim öğrencilik yıllarımdaki gibiydi, hiç değişmemişti. Sisteme itaat etmeye, susmaya, aynı düşünmeye lafın kısası içteki cevheri görünmez kılmaya çalışıyordu. Okul iktidardı ve iktidarını sürdürmek için her yolu denerdi.

Tüm bu “şeyler” içinde bir çocuğun gülüşüne neden olmak “başka bir şey”di. Daha çok gülüşün kapısını aralayacağını bilmek de ezberi bozmaktı. Ezber bozma mücadelesi de böyle başladı. Mücadeleye önce kendi kapının önünü temizleyerek başlamak gerektiğini bildiğim için sınıfıma özen gösterdim. Daha çok oyun öğrendim, burun sildim, ayakkabı bağladım, öğretmenler gününde gazete kağıdının içinde gizlice uzatılan beyaz çorabımı aldım. Sonunda istemeyerek başladığım öğretmenliğe aşık oldum.

“Benim çocuklarım” demedim, okul numaralarını hiç bilmedim, sınıftakilerin yaşı kaç olursa olsun onların birey olduklarına inanarak hareket ettim. Bizimkisi eşitler ilişkisiydi, otorite olmadım. Eğitim adına yüzlerce hata yaptım, çocukların en büyük öğretici olduklarını gördüm, en çok onları dinledim, onlardan öğrendim.

İyi öğretmen olmanın yolunun iyi plan yapmaktan geçtiğini, girdiğim ilk derste anladığım için kaleme kağıda sarıldım. İyi uygulamaları paylaştım, paylaşmanın gelişmek olduğuna inandım.

Eğitim adına konuşulması gerektiğini anladığım da öğretmen eğitimlerine başladım. Uzaktan değil, üstten değil, sınıfımdan örnekleri sundum. Her 40 dakikalık dersin bir perdelik oyun olduğunu ve bu oyunun harika geçmesi için neler yapılabileceğini anlatmaya çalıştım. Bir öğretmen gülümsemesinin bir sınıf gülümsemesine dönüşeceğine inandım.

Bu eğitim sistemiyle geçmişten gelen, ucu çocukluğa dokunan bir derdim var benim. Sataşp gitmek de değil benim yöntemim, yerine bir şey koymaya çalışmak. Eğitimi dönüştürmenin yolunun, eğitim adına söz söylemek olduğuna inananlardanım.

Sözlerimize yeni sözler eklenmesi dileğiyle...

İÇİNDEKİLER

1. Bir Eğitim Masması.....	1
2. “Suyu Az Tüket” Tümcesine Sıkışan Çevre Eğitimi.....	1
3. Okul Gösterileri ve Arka Planı.....	1
4. Dramacı Geldi Hanım!.....	1
5. “Ama Okumuyorlar” Demek Yerine Biz Ne Yapabiliriz?.....	1
6. Kutsallık, Öğretmenlik ve Yeterlilik.....	1
7. “Çocuğum Sanatçı Olacak”, Bekleyin Olacak!.....	2
8. Yanıtını Bildiğimiz Soruları Sormaktan Ne Zaman Vazgeçeriz?.....	2
9. Ezber mi Atatürk mü?.....	2
10. Öğretmenliğin İlk Yıllarına 100 Dipnot.....	2
11. Dilinizle Oluşturduğunuz Dünya.....	2
12. “Kulağımı Hatırladınız Mı?..”.....	2
13. Dil Bilmek ya da Dil Çıkarmak.....	3
14. Öğretmen Yetiştiremeyen Kurumlar.....	3
15. Ne Rahat Meslek Öğretmenlik!.....	3
16. Fark Eden Öğretmenler Fark Edilen Çocuklar.....	3
17. Okulum Güzel Okulum.....	3
18. Sınıflarda Barışa Bir Adım Da Olsa Yaklaşmak.....	3
19. Kimin Geleceği?.....	3
20. Eğitim Balonumuz.....	4
21. Bugün Ne Öğrendin?.....	4
22. Cesaret Veren Deneyimler.....	4
23. Yaşam Kokusu Eksik Okul.....	4
24. Etiket Hazır; Annesi-Babası Boşanmış.....	4
25. Okul Sokağa Taşmalı.....	4
26. Sevilmeyen Çocuklar Büyüyor.....	4
27. Yasak Kardeşim!.....	5

28. Eğitim ve Üretim	5
29. Saçma!	5
30. Veli Okul Öğrenci İlişkisi	5
31. Arayış	5
32. Nefes Alan Dersler	5
33. Zaferler ve Yıkımlar	5
Bir Eğitim Masmasalı.....	6
“Suyu Az Tüket” Tümcesine Sıkışan Çevre Eğitimi	8
Okul Gösterileri ve Arka Planı	10
Dramacı Geldi Hanım!	12
“Ama Okumuyorlar” Demek Yerine Biz Ne Yapabiliriz?.....	16
Kutsallık, Öğretmenlik ve Yeterlilik	21
“Çocuğum Sanatçı Olacak”, Bekleyin Olacak!	23
Yanıtını Bildiğimiz Soruları Sormaktan Ne Zaman Vazgeçeriz?	28
Ezber mi Atatürk mü?.....	31
Öğretmenliğin İlk Yıllarına 100 Dipnot	34
Dilinizle Oluşturduğunuz Dünya.....	42
“Kulağımı Hatırladınız mı?”	44
Dil Bilmek ya da Dil Çıkarmak	47
Öğretmen Yetiştiremeyen Kurumlar	50
Ne Rahat Meslek Öğretmenlik!	53
Fark Eden Öğretmenler Fark Edilen Çocuklar	56
Okulum Güzel Okulum	58
Sınıflarda Barışa Bir Adım da Olsa Yaklaşmak.....	61
Kimin Geleceği?.....	63
Eğitim Balonumuz.....	65
Bugün Ne Öğrendin?	67
Cesaret Veren Deneyimler	70
Yaşam Kokusu Eksik Okul	72
Etiket Hazır; Annesi-Babası Boşanmış.....	74

Okul Sokağa Taşmalı	76
Sevilmeyen Çocuklar Büyüyor	78
Yasak Kardeşim!	80
Eğitim ve Üretim	83
Saçma!	85
Veli Okul Öğrenci İlişkisi	87
Arayış	92
Nefes Alan Dersler	94
Zaferler ve Yıkımlar	96

1. Bir Eğitim Masmalı

“Okullarda eleştiri becerisi gelişmiş bireyler yetiştirmek bir ütopya olarak görünüyor olabilir ama hepimiz biliyoruz ki ütopyalar güzeldir.”

2. “Suyu Az Tüket” Tümcesine Sıkışan Çevre Eğitimi

“Çevre eğitiminin çevre korkusuyla değil, çevre sevgisiyle başlaması gerekiyor. Çocuklar tanışmadıkları ve bağ kurmadıkları bir çevreyi neden koruma gereği duysunlar?”

3. Okul Gösterileri ve Arka Planı

“Perde açılacak, kendi çocukları çıkınca sahne önüne kadar gelip, cep telefonuna sarılacak, dönüp bakılmayacak yüzlerce fotoğraf çekilecek ve gösteri bitince çılgınca alkışlanacaktır. Bu toplamda bir saatlik gösterinin öncesindeki bir yılda çocukların ne kadar örselendiğini kimse düşünmeyecektir.”

4. Dramacı Geldi Hanım!

“Yaratıcı drama öğretmenin elinde ne yazık ki sihirli değnek yoktur. Yaratıcı drama sadece iyi bir eğitim yöntemidir. Tüm eğitimciler bilir ki davranış değişikliği süreç gerektirir. Üç saatlik bir drama atölyesinin sonunda bu büyük cümlelerin gerçekleşeceğine inanıyorsanız, yanıyorsunuz.”

5. “Ama Okumuyorlar” Demek Yerine Biz Ne Yapabiliriz?

“Yapılmış birçok araştırmayı incelediğimizde kitap okuma alışkanlığımızın olmadığını ya da kitabın tüketim listemizin sonlarında olduğunu görebiliriz. Bu araştırma sonuçları bizler için bir sürpriz olmasa gerek. Otobüste, uçakta, vapurda, metroda, sıra bekleyenler arasında, Candy Crush oynayanları mı daha çok görüyorsunuz yoksa kitap okuyanları mı?”

6. Kutsallık, Öğretmenlik ve Yeterlilik

“Meslekler çağın gerektirdikleri ile kabuk değiştiriyor ya da yeni meslekler ortaya çıkıyorken, öğretmenlik mesleğinin, teoriler dışında, yaşamda yenilenemesinin sorgulanması gerekiyor.”

7. “Çocuğum Sanatçı Olacak”, Bekleyin Olacak!

“Çocuklarımızın birer sanatçı olması özlemiyle değil, estetik kaygıları olması ve sanat alımlayıcıları olması dileğiyle. Gün gelir Düğün Derneklerin, Kolpaçinoların, Recep İvediklerin yerini Ablukalar, Sarmaşıklar, Bornova Bornavalar alır...”

8. Yanıtını Bildiğimiz Soruları Sormaktan Ne Zaman Vazgeçeriz?

“Öğrencilerinizi bilişsel olarak zorlayacak sorular sorabilemeniz için eğitim uzmanı olmanıza, kalıplar ezberlemenize, sorduğunuz soruların Bloom’un taksonomisinde hangi seviyede olduğunu bilmenize gerek yok. Sorularınız, öğrencilerinizin çıkarım ve genelleme yapmalarına, eleştiri-savunma yapmalarına, yaratıcılıklarına ortaya çıkarmalarına olanak versin yeter.”

9. Ezber mi Atatürk mü?

“Vatanı sevdirmenin yolu, yurttan barış, dünyada barış ülküsüne ulaşmanın yolu çok uzaklarda değil. İçinde yaşadığı doğayı tanıyan ve seven, bahçesindeki toprağa dokunan, minicik bir bahçede de olsa topraklarına tohum eken çocuklar vatanlarını da sevecektir.”

10. Öğretmenliğin İlk Yıllarına 100 Dipnot

“Öğretmenlik her günü birbirinden farklı, tekrarı olmayan muhteşem bir meslek ve uzun bir öyküdür. Öğretmenliğe yeni başlayanlar için yaşanmışlıklardan, örnek olaylardan yola çıkarak “akılda bulunsun” diyerek yazalım. Belli mi olur belki bir yerlerde, benzer şeyler yaşanır ve ön öğrenmeler işe yarar.”

11. Dilinizle Oluşturduğunuz Dünya

“Ülkemizde sıkça rastladığımız erkek egemen, yargılayan, ötekileştiren, küçümseyen, ezen dilini değiştirmek bizim elimizde. Farkında olmadan sınıfınızda faşizmin dilinin oluşmasına izin vermeyin. Sözcüklerden bağımsız barışın, eşitliğin, özgürlüğün, farklılıklara saygının dilini oluşturmak sizin elinizde.”

12. “Kulağımı Hatırladınız Mı?..”

“Diyoruz ya, çocuktur unuttur. Asla unutmaz, o unutsa siz unutmazsınız. “Hocam bırak bunları dayak mı kaldı, o zamanın tokatları acıtmıyordu şimdinin sözlerinin acıttığı kadar.” Minik gözler sadece gülen gözlerinizi görsün.”

13. Dil Bilmek ya da Dil Çıkarmak

“Bu kadar dil bilgisi geçmişimiz olmasına rağmen hala “de”leri doğru yazamıyor ya da inatla “herkes” yerine “herkez” yazıyorsak, öğrendiğimiz dil bilgisi konularının kalıcılığını ve etkisini sorgulamamız gerekiyor. Bu dil bilgisi yüklemeye yaklaşımının dil becerilerimizi artırdığını söyleyemeyeceğimiz gibi yazılı anlatım becerimize de olumlu etkisi olduğunu düşünmüyorum.”

14. Öğretmen Yetiştiremeyen Kurumlar

“Toprağı hiç çapalamamış birinin başka birine nasıl ekim yapılacağını anlattığını düşleyin, bu durum size anlamlı geliyor mu? Şu an eğitim fakültelerinde isminin önünde birçok ünvan barındıran akademisyenlerin birçoğu, yaşamları boyunca hiç öğretmenlik yapmadan öğretmen yetiştirmeye çalışıyor.”

15. Ne Rahat Meslek Öğretmenlik!

“Çocuklarınızın eğitim görmesi için yüklü miktarlar ödediğiniz bazı özel okullarda, “prenslerinizi” ve “prenselerinizi” emanet ettiğiniz öğretmenlere emekleri karşılığı verilen ücretin ne kadar olduğunu biliyor musunuz?”

16. Fark Eden Öğretmenler Fark Edilen Çocuklar

“Düşünüyorum da ilkokulda da, ortaokulda da öğretmenler için iki üç parlak öğrenci vardı ve biz diğerleriydik ve diğerleri olarak bir hiçtik.”

17. Okulum Güzel Okulum

“Öğretmenlerin ve öğrencilerin beraber nefes aldıkları okullarda ait olma duygusu ne derece yeşerebilir, ne derece yeşermelidir?”

18. Sınıflarda Barışa Bir Adım da Olsa Yaklaşmak

“Paylaşmayı, nefret biriktirmemeyi, ötekileştirmemeyi, saygı duymayı, dinlemeyi, düşünceyi düşünce ile tartışmayı öğrenmenin yolu okullardan ve bu süreci yönetmenin yolu da öğretmenlerden geçiyor.”

19. Kimin Geleceği?

“Sistemin ebeveynleri daha anaokulunda önemli bir seçim yapmak zorunda bırakmasının en büyük sonucu, çocukların kendi tutkularını keşfedemeden anne ve babaları tarafından seçilen sistemin içinde kendilerini bulacak olmalarıdır.”

20. Eğitim Balonumuz

“Gün geçtikçe büyüyen özel okul sektörü doğal olarak ticari kaygıyla müşteri çekmeye dönük söylemlerini artırıyor. Her özel okul, öğrenciler adına ne çok şey yaptığını anlata anlata bitiremiyor.”

21. Bugün Ne Öğrendin?

“Okulla ilgili soracağımız sorularda ilk olarak bakış açımızı değiştirmemiz gerekiyor. Sorulacak sorular bize göre normal bir gün paylaşımı gibi görünüyorken, karşı taraf için hesap verme noktasına doğru yol alabiliyor.”

22. Cesaret Veren Deneyimler

“Çocuklara, onların düşüncelerine, onların yapabilirliklerine güvenmemiz gerekiyor. Sokakta bir şeyleri başardığını hisseden çocuk iflah olmaz, bize de iflah olmayan çocuklar lazım.”

23. Yaşam Kokusu Eksik Okul

“Doğadaki oyunlar kendi içinde matematiği de feni de barındırıyor ama biz oyundan da doğadan da uzak bir eğitimin açmazı içinde yüksek teknolojili sınıflarımızda derslerimizi yapılandırmaya çalışıyoruz.”

24. Etiket Hazır; Annesi-Babası Boşanmış

“Anne-babası ayrı çocukların yaşadığı her duygusal sorun, çok düşünülmeden, sorunun alt dinamikleri sorgulanmadan, ‘anne baba ayrı bu yüzden’ diyerek geçiştirilir.”

25. Okul Sokağa Taşmalı

“Çocuklara, onların düşüncelerine, onların yapabilirliklerine güvenmemiz gerekiyor. Sokakta bir şeyleri başardığını hisseden çocuk iflah olmaz, bize de iflah olmayan çocuklar lazım.”

26. Sevilmeyen Çocuklar Büyüyor

“Hani soruyoruz ya doğal yetisiyle merak eden, sorgulayan, keşfe ilgi duyan çocuklar neden merak etmn, sorgulamaktan keşfetmekten vazgeçiyorlar diye, yanıtını uzaklarda aramaya gerek yok, her gün susturulan, azarlanan, soruları havada bırakılan çocuklar yanibaşımızdalar.”